Afdeling: Ruimtelijke Ontwikkeling
Mail behandelaar: **Alfred Gijlers**
Telefoonnummer: **0342 495607**

Raadsvoorstel nr. 2364
Barneveld, 26 september 2022
Portefeuillehouder: B. Wijnne

Onderwerp: **Wijzigingsdocument en Onderzoeksagenda Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley**

Samenvatting raadsvoorstel

De behandeling van het verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley heeft geleid tot moties en amendementen bij de betrokken gemeenteraden. Deze zijn verwerkt in het Wijzigingsdocument Verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley. U wordt gevraagd dit wijzigingsdocument vast te stellen. Daarnaast wordt gevraagd akkoord te gaan met het tweede deel van het verstedelijkingsstrategie, namelijk de onderzoeksagenda voor de gebiedsuitwerkingen en het beschreven vervolgproces dat dient te leiden tot een verstedelijkingsakkoord.

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. Het ‘Wijzigingsdocument Verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley’ (Deel I) vast te stellen;

2. De ‘Onderzoeksagenda Gebiedsuitwerkingen Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley’ (Deel II-A) met daarin het hoofdstuk ‘Werken met de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley’ (Deel II-B) als basis voor de verdere uitwerking van de gebiedsuitwerkingen en het te sluiten akkoord vast te stellen;

3. Bij de verdere uitwerking van de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley - in de Gebiedsuitwerkingen - de volgende overwegingen mee te geven:
   a. De samenhang met het Ontwikkelbeeld regio Amersfoort nadrukkelijk te blijven betrekken bij de verdere uitwerking van de verstedelijkingsstrategie en de gebiedsuitwerkingen;
   b. Een evenwichtige verdeling na te streven tussen de opgaven in het noordelijk en zuidelijk deel van de Foodvalley, inclusief de daarbij behorende maatregelen en wat nodig is om deze uit te voeren.

1. Inleiding

Eind 2021 stelden de gemeenteraden van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (18) en Regio Foodvalley (8) het eerste deel van de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley vast.
Ook Provinciale Staten van Gelderland en Utrecht stemden hiermee in.
In overleg met het Rijk werd dit eerste deel ook vastgesteld als inhoudelijke basis voor verdere samenwerking (tussen het Rijk, de provincies, de waterschappen, de regio’s en de gemeenten).

Bij de behandeling van het eerste deel (in gemeenteraden en staten) werden vragen, moties en amendementen gesteld en ingediend. Ook in uw raad is dat aan de orde geweest. Op 6 oktober 2021 is bij vaststelling van bovengenoemde verstedelijkingsstrategie, het Ontwikkelbeeld regio Amersfoort en de Regionale ruimtelijke verkenning (RRV) van de Regio Foodvalley een motie aangenomen. Het verzoek aan ons collega was om bij de verdere uitwerking de Barneveldse omgevingsvisie en Hoofdlijnennotitie Koers Barneveld 2040 als de kaders te beschouwen waarbinnen Barnevelds beleid plaatsvindt en dat ook binnen de regio’s helder uit te dragen.

In het ‘Wijzigingsdocument Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley’ (Bijlage 1) is alle input gerangschikt en van een behandeladvies voorzien. Na vaststelling van dit wijzigingsdocument worden de wijzigingen in het eerste deel (het ‘Verstedelijkingsconcept’) verwerkt.

Het werken met de op hoofdlijnen geformuleerde strategie vraagt om inzoomen. Dit concretiseren vindt plaats in zogenoemde gebiedsuitwerkingen in acht verschillende deelgebieden. Als eerste stap in deze gebiedsuitwerkingen zijn nu opgavebeschrijvingen opgesteld: de ‘Onderzoeksagenda Gebiedsuitwerkingen Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley’ bevat de onderzoeksagenda’s per deelgebied (Deel II-A) én het hoofdstuk ‘Werken met de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley’ (Deel II-B); dat is een beschrijving van het vervolgproces waarin we samen werken aan de uitvoering van de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley.

2. Door de raad gestelde kaders

- Hoofdlijnennotitie Koers Barneveld 2040;
- Besluitvorming Ontwikkelbeeld Regio Amersfoort en Ruimtelijke Verkenning regio Foodvalley en verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley d.d. 6 oktober 2021

3. Effect/Meetbare doelstellingen

De Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley beschrijft - met als leidend motto 'Meer landschap, meer stad' - welke voorwaarden en principes nodig zijn om de groei te accommoderen en tegelijkertijd de groene leefkwaliteit te versterken. Dit vergt een nauwe samenwerking tussen alle overheden: regio(gemeenten), waterschappen, provincies en Rijk, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven.

4a. Argumenten

1.1. Het Wijzigingsdocument laat zien hoe wordt omgegaan met eerdere raadsvragen, moties en amendementen.

In het najaar van 2021 kwamen diverse vragen, moties en amendementen aan de orde bij de behandeling van het verstedelijkingsconcept ('Deel I'). In het wijzigingsdocument is de input gerangschikt en van een behandeladvies voorzien. In sommige gevallen leidt dit tot voorgestelde veranderingen in 'Deel I'.

2.1. Onderzoeksagenda's gebiedsuitwerkingen geven richting

De onderzoeksagenda's geven per deelgebied inzicht in de *positionering*, de *integrale onderzoeksvraag* en de *kernopgaven* (gerelateerd aan de bouwstenen leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen) met mogelijke oplossingsrichtingen. De (al in Deel I) vastgestelde ontwerpprincipes zijn hier getest en uitgewerkt. De opgavebeschrijvingen sluiten af met een onderzoekagenda. De hier opgenomen kwesties zijn agenderend voor de regionale samenwerking. Dit zijn de zaken waar partijen in een deelgebied op korte en lange termijn samen aan willen werken. Ook zijn ze een belangrijke houvast voor het omgevingsbeleid.

2.2. Onderzoeksagenda's gebiedsuitwerkingen zijn gebiedsgerichte input voor het verstedelijkingsprogramma

Naast de ambities in individuele gebieden zijn er ook hoofdlijnen te onderscheiden. We noemen dit de *kernopgaven* die voor (grote delen van) de regio's randvoorwaardelijk zijn om de benodigde groei te kunnen accommoderen (op de in Deel I van de Verstedelijkingsstrategie beschreven wijze). Het gaat dan bijvoorbeeld om:

- De opwaardering van de (inter)nationale A12/spoor-corridor vanuit de Randstad naar Duitsland als aorta voor de bereikbaarheid en ontsluiting van de regio.
- Het verbeteren van het samenhangende regionale mobiliteitsnetwerk met aandacht voor HOV-verbindingen, mobiliteitshubs, snelfietspaden, binnenstedelijke mobiliteitsopgaven Foodvalley-Zuid (inclusief spoor Ede-Barneveld), Arnhem en Nijmegen (inclusief gebiedsaanpak N325/A325).
- Het verkennen van mogelijke versterking en uitbreiding van de ecologische kwaliteit en recreatieve waarde van natuur in het kader van het Deltaprogramma, programma Klimaatadaptatie, programma natuurherstel en het NPLG.
- Het realiseren van 5.000 hectare extra groen in en om de stad in landschapszones door middel van een zogenaamd groen-blauw-raamwerk.

Via de onderzoeksagenda's in de deelgebieden én de bovenstaande randvoorwaarden werken we verder aan de gebiedsuitwerkingen en het Verstedelijkingsakkoord. Voor een deel bevat dit akkoord naar verwachting concrete afspraken over te realiseren ontwikkelingen, maar ook procesafspraken over wat verder moet worden uitgewerkt, de onderlinge samenwerking en de organisatie van de uitvoering. Het streven is om de hoofdlijnen met het Rijk af te spreken in het BO-MIRT[1] van november 2022.

2.3. Verstedelijkingsstrategie helpt Omgevingsvisies: als input of bij uitvoering

Als regio's laten we zien hoe we bijdragen aan nationale doelen. Tegelijkertijd helpt de Verstedelijkingsstrategie bij het realiseren van eigen ambities. Door ons te concentreren op het schaalniveau van de gecombineerde regio en tegelijkertijd goed in- en uit te zoomen naar lokaal en (sub)regionaal niveau, komen we tot relevante input voor lokale ontwikkelingen. Zo kunnen we een verbinding maken met bijvoorbeeld onze lokale Omgevingsvisies en daarvoor een extra stimulans geven. Omdat onder andere woningmarkt, economie en mobiliteit (boven)regionaal zijn, biedt de Verstedelijkingsstrategie op dat schaalniveau input voor het opstellen van komende of te actualiseren Omgevingsvisies of draagt juist bij aan uitvoering van recent vastgestelde Omgevingsvisies. Door de regionale Verstedelijkingsstrategie te (blijven)

[1] Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport

verbinden met lokale Omgevingsvisies wordt ook de betrokkenheid van gemeenteraden/Provinciale Staten in hun kaderstellende rol versterkt.

2.4. De Onderzoeksagenda's gebiedsuitwerkingen sluiten op een goede wijze aan op de Hoofdlijnennotitie Koers Barneveld 2040
Op 7 juli 2021 heeft u de Hooflijnennotitie vastgesteld, waarbij besloten is de zeven uitgangspunten van deze notitie leidend te laten zijn voor de inzet van Barneveld in de verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen & Foodvalley en het Ontwikkelbeeld Amersfoort. Bij de vaststelling van het verstedelijkgsconcept op 6 oktober 2021 heeft u dat per motie bevestigd. En onlangs nog op 6 juli heeft uw raad unaniem een motie aangenomen om de regie te houden over de woningbouw, waarbij ook een link is gelegd naar de gemeentelijke Hoofdlijnennotitie en naar de Verstedellijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley.
De Onderzoeksagenda's houden op een goede manier rekening met wat uw raad heeft uitgesproken in de Hoofdlijnennotitie. Dat blijkt uit o.a. het volgende:

- Ook in de onderzoeksagenda wordt nog steeds uitgegaan van 40.000 woningen in de Foodvalley tot 2040, waarvan 12.500 in de Foodvalley Noord. Met het aantal woningen dat uw raad wenst te faciliteren en de plancapaciteit, is er zelfs sprake van overcapaciteit op dit moment.
- Voor wat betreft het onderdeel Leefomgeving wordt met name een link gelegd met het RPLG. Die aanpak is leidend voor deze bouwsteen, waarbij vanuit de verstedelijking wel randvoorwaarden worden meegegeven. Denk aan groene buffers tussen kernen, de bekenstructuur en het Valleilint.
- De mobiliteitsagenda uit de Hoofdlijnennotitie komt terug in de onderzoeksagenda. Naast aandacht voor OV en fiets blijft er ook aandacht voor de auto als ook in de toekomst belangrijke vorm van mobiliteit, die geaccommodeerd moet worden. Dat betekent aandacht voor de A1-corridor (spoor, weg, station Barneveld Noord), een OV-hub in Stroe, rondwegen bij Barneveld en Nijkerk.
- Voor wat betreft de bouwsteen Economie is er ruimte voor passend meegroeien, maar worden eerst de uitkomsten afgewacht van onderzoek naar de toekomst van de economie in de Foodvalley. Specifiek is er aandacht voor verplaatsing en clustering van veevoederbedrijven; dit wordt onderzocht.
- Voor Wonen geldt het adagium van concentratie in de grote kernen, maar zeker ook het bieden van groeiruimte voor de kleinere kernen om vitaal te blijven, ook in het deelgebied Veluwe. Er komt onderzoek naar inbreidingsmogelijkheden en potentiële uitleglocaties worden geïnventariseerd.

3.1. Met vaststelling van het Ontwikkelbeeld regio Amersfoort is ook dit een kader geworden voor verstedelijking.
Voor onze gemeente geldt dat er een grote mate van samenhang zit met het Ontwikkelbeeld van de regio Amersfoort, met name op de onderdelen wonen en mobiliteit. De oriëntatie is daardoor tweezijdig, zowel richting Foodvalley (en de daarbinnen lopende verstedelijkingsstrategie), als ook richting de regio Amersfoort. De gemeenten Barneveld en Nijkerk zijn bijvoorbeeld onderdeel van de woondeal in regio Amersfoort en participeren als Gelderse gemeenten in het Ontwikkelbeeld regio Amersfoort.

3.2. Een goede evenwichtige invulling van de verstedelijkingsopgaaf voor de regio Foodvalley kan onder druk komen te staan.
De opgaven in Regio Foodvalley hangen met elkaar samen. In onze regio is sprake van twee gebiedsuitwerkingen, omdat de opgaven ook verschillend zijn voor deze twee gebieden. Foodvalley Noord levert een bijdrage aan de verstedelijkingsopgave, echter op een andere manier dan het zuidelijk deel van de Foodvalley. Het zuidelijk deel is reeds meer verstedelijkt en kent ook meer een stedelijk weefsel. Het grootste deel van de woningbouwopgaaf ligt om die reden ook in dit deel. Dit leidt ook tot meer investeringen in dit gebied. De vraagstukken op onder andere het gebied van (auto)bereikbaarheid, leefbaarheid, vitaliteit van de kernen, de verhouding tussen wonen en werken en recreatie zijn echter identiek. Van belang is dus dat ook het noordelijk deel van de Foodvalley via een evenredige verdeling toegang krijgt tot de juiste maatregelenpakketten en bijbehorende middelen om passend te kunnen groeien.
Naast het risico op disbalans in het maatregelenpakket en bijbehorende middelen zien we ook inhoudelijke risico's. De meer verstedelijkte gebieden zoals de stad Amersfoort en het stedelijk cluster in het zuidelijk deel van de Foodvalley Zuid hebben grote opgaven, terwijl de ruimte beperkt is. Er wordt ingezet op inbreiding en transformatie van bedrijventerreinen. Dat vergt keuzes die ook consequenties voor de gemeente Barneveld kunnen hebben. Denk bijvoorbeeld aan uit te plaatsen bedrijvigheid, waarvoor de gemeente Barneveld in beeld komt of andere functies die elders in de knel komen. We zijn bereid hiervoor op het niveau van de regio te kijken, maar e.e.a. zal wel passend moeten zijn in ons eigen beleid, zoals de Hoofdlijnennotitie en in de toekomst onze Omgevingsvisie.

4b. Tegenargumenten/kanttekeningen

1.1 Een verstedelijkingsstrategie is geen verstedelijkingsvisie

De Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley schetst een zogenaamd ‘adaptief ontwikkelpad’. We bedoelen daarmee dat de Verstedelijkingsstrategie ook inzicht geeft in welke keuzes op een later moment worden genomen. We gaan een langjarige samenwerking aan en voor veel mogelijke oplossingsrichtingen of maatregelen is nader onderzoek nodig. Daarmee staat dus nu nog niet alles vast en is er nog flexibiliteit. Als kader hanteren we daarbij het perspectief en de ontwerpprincipes uit het Verstedelijkingsconcept (‘Deel I’). Zo geven we de langjarige samenwerking met het Rijk vorm.

5. Alternatieve scenario's

n.v.t.

6. Proces

Nadat de ‘Onderzoeksagenda Gebiedsuitwerkingen Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley’ door gemeenteraden en Provinciale Staten is vastgesteld, werken wij deze gebiedsuitwerkingen, samen met de provincies Gelderland en Utrecht, in 2023 uit in programmatische keuzes en investeringen. Dit zorgt voor een goede basis voor het zogenoemde ‘ruimtelijke arrangement’ dat Gelderland en Utrecht in oktober 2023 aan het Rijk moeten aanbieden.
De provincies hebben immers van het Rijk de opdracht gekregen een “ruimtelijke puzzel” te maken: de opgaven voor wonen, natuur, energie, landbouw en economie per gebied in samenhang in kaart brengen. De Verstedelijkingsstrategie[2] in het algemeen en de gebiedsuitwerkingen in het bijzonder bieden genoeg aanknopingspunten voor de ruimtelijke puzzel in de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen en de Regio Foodvalley. We verkennen daarbij samen met provincies en ministeries welke verbinding met andere programma’s nodig is.

7. Financiële gevolgen

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties. Als uit de Verstedelijkingsstrategie financiële consequenties volgen, vindt hierover aparte besluitvorming plaats.

Burgemeester en wethouders van Barneveld,
de secretaris, de burgemeester,
W. Wieringa J.J. Luteijn

Bijlagen:
1. Wijzigingsdocument Verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley (betrekking hebbend op het al eerder door gemeenteraden en Provinciale Staten vastgestelde Deel I en hoe om te gaan met vragen, moties en amendementen die tijdens de vaststelling zijn gesteld en ingediend);

1a. Overzicht voorgestelde tekstwijzigingen Verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley (deel 1);

2. De ‘Onderzoeksagenda Gebiedsuitwerkingen Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley’ (Deel II-A, pagina 1-90) met daarin het hoofdstuk ‘Werken met de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley’ (Deel II-B, pagina 92-98);

2a. Erratum ‘Onderzoeksagenda Gebiedsuitwerkingen Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley’.

[2] Door het Rijk zijn de Verstedelijkingsstrategiegebieden in Nederland ‘hernoemd’ tot Novexgebieden. Dit zijn (onder andere) de voormalige gebieden met een Verstedelijkingsstrategie, waarin verschillende programma’s van Rijk samenkomen.